

gammel; danst; Talebrug; og med den Betydning, hvori Ordet Lov flere Steder er brugt i det gode gamle Ord; Med Lov skal man Land bygge. Jeg behøvede egentlig derefter slet ikke at indlade mig paa nogen nærmere Forklaring af den Stilling, hvorunder denne Paragraf i Grundloven kom frem; men da det saaledes foreholdes os, at vi tale med, hvad der efter hvad der passerede paa den grundlovgivende Rigsforsamling, maa antages at være disse Ords klare Mening, skal jeg dog hertil sige, at naar man gennemgaaer den grundlovgivende Rigsforsamlings Forhandlinger om dette Punkt, — jeg vil dog ikke sige, naar man gennemgaaer dem; thi dette Udtryk er baade for ubestemt og for almindeligt — jeg vil kun sige, at naar jeg har gennemgaaet dem, har jeg i Særbesked saaret følgende tre Indtryk deraf. Det første er det, at der hos de Fleeste af de Medlemmer i Forsamlingen, som have udtalt sig om dette Punkt, var den stor, en overordentlig stor Uklarhed om de kirkelige Sager, en Uklarhed, som slet ikke var forunderlig, naar vi tænker os tilbage til Tiden 1848 — 49, og tænke paa, hvorledes det i den Tid stod til med vor kirkelige Dphsning. — Det andet Indtryk, jeg har faaet, er det, at den hele Kamp paa den grundlovgivende Rigsforsamling om denne Paragraf angik i Grunden eller saa at sige slet ikke disse Ord: „Folketkirkens Forsatning ordnes ved Lov“, men derimod to andre Bestemmelser, som det var foreslaaet at knytte hertil, idet Udvalget havde foreslaaet, at Paragrafen skulde lyde saaledes: „Folketkirkens Forsatning ordnes ved Lov; efterat Betænkning er afgivet af et af Kongen anordnet Kirkemøde.“ Det var disse sidste Ord, efterat Betænkning er afgivet osv. hvorom en meget stor Deel af Forhandlingerne dreiede sig, og dette Forslag blev, som bekendt, forkastet med 68 St. mod 58 St. Dernæst var der af Udvalgets Mindretal knyttet et andet Forslag til samme Paragraf, som lod saaledes: „Ethvert Medlem af Folketirken kan i alle ministerielle Handlinger henvende sig til hvilken Præst i denne Kirke, han vil. De nærmere Bestemmelser fastsættes ved Lov.“ Ogsaa om dette Forslag dreiede der sig en stor Deel af Forhandlingerne, og den kom overmaade tidt ind paa

Spørgsmaalet om, hvad egentlig disse Ord: „Folketkirkens Forsatning ordnes ved Lov“ havde at betyde. Det syntes som om alle forskjellige Partier vare enige om at tage dem forbi ved i Grunden ikke var sagt Noget om, hvorledes Ordningen skulde være. Dette var blevet udsendt i Fremtiden, hvor det vilde komme til at gjælde, hvilket Parti der til den Tid var det stærkeste. — Det tredje Indtryk, jeg har faaet, er det, at ganske vist har Udvalgets Fleertal tænkt paa en saadan særegen og omfattende Kirkelov, men herved maa det dog for det første erindres, at, fordi Udvalgets Fleertal har meent og udtalt dette i sin Betænkning, følger ingenlunde deraf, at Forsamlingens Fleertal har taget det i selv samme Betydning, og dernæst, at Paragrafen blev af Forsamlingens Fleertal forandret saaledes, at Udvalgets Forslag om Kirkemødet kom til at gaae ud, hvilket jo temmelig væsentlig forandrede og modificerede den hele Stilling. En anden Bemærkning, som fremgaaer tydeligt af Udvalgets Fleertal og i Grunden af hele Udvalgets Indstilling, er den, at, naar det ofte siges nu i vore Dage, at Hovedsagen, og det der egentlig var tænkt paa ved disse Ord: „Folketkirkens Forsatning ordnes ved Lov“, var, at vi skulde have et Kirkeraad, og først naar vi havde faaet et saadant, skulde de øvrige Sager kunne ordnes ved Lov, saa har dette aldeles ikke været Udvalgets Fleertals Mening, idet dette Udtrykkelig har sagt, at denne Lov ogsaa skulde omfatte de øvrige Sager, og har henvist netop det Forslag af Mindretallet, som var et Slags Sognebaandsløsning, til Optagelse i den Kirkelov, som engang ventelig blev givet. At det har været Fleertallets Mening, at det skulde være en saadan særegen Kirkelov, der skulde omfatte det Hele, er ikke engang rimeligt, netop fordi den forfattede den omtalte Tilsporing, og naar det ved Sagens første Behandling af den ærede 2den Landssthingsmand for 1ste Kreds (Madvig) blev sagt, at der ikke stete en eneste Indsigelse derimod, at der ikke blev sagt det Mindste, som tydede paa, at man gik i en anden Retning, saa foreligger der, som før sagt, ikke Noget om selve dette Spørgsmaal, fordi Kampen i Grunden dreiede sig om andre Punkter, men det træffer sig dog saa mærkeligt, at der fore-